

O LOUPEŽNÍKU LAZOSOVÍ PŘEZDÍVANÉMU KAIFER

Mgr. Josef Zábranský

Motto:

„Učitel porovnával proroka Eliáše s Apollónem, potom se světlem a nakonec s nesmrtelným duchem Helénů, kteří bojovali proti temnotám barbarství a donutili je ustoupit.“

Nikos Kazantzakis, Kristus znovu ukřižovaný

Kdysi dávno, v době, kterou nepamatovali ani nejstarší obyvatelé řeckých maloasijských měst, žil v okolí slavného Pergama zlý turecký vrah a loupežník. Pod ostřím jeho zahnutých dýk skončil život nejednoho Heléna nebo pracovitého arménského obchodníka. Olověné kule z jeho bambitek a pušky poslaly do mohamedánského ráje pěknou řádku tureckých zemědělců. Zabíjel bez milosti, ať šlo o křesťany, anebo Turkovy islámské souvěrce, jeho jméno nahánělo v Anatolii dobrým lidem strach již při pouhém vyslovení – jmenoval se Lazos.

Anatolčané mu však přezdívali Kaifer, po našem Neznaboh. Podle jejich soudu takový krut'as nemohl být oddán ani Ježíši, ani Mohamedovi. Také vzhled surovce byl podivuhodný, jeho hlavu zdobily plavé vlasy, dlouhé vousy měl svítivě rezavé. Však si o něm vesničané vyprávěli, že je zběhlým janičářem. Co je to za zvláštní slovo? Inu, janičáři bývali elitními jednotkami sultánů, do kterých byli odváděni křesťanští chlapi proti vůli svých rodičů. Svému pánu vděčili za své postavení a není divu, že mu byli fanaticky oddáni. Sultánovo yeni čari, tedy nové vojsko, se „proslavilo“ v dalekých krajích Evropy, Asie i Afriky nebyvalou krutostí a nelítostnými zvěrstvy. Jak také jinak, Turci mimo boření, vraždění a násilí nic jiného neobdivovali a také neuměli. Přemýšlivé a přesné stavitele měst i chrámů, dělné zemědělce nebo vzdělané učitele měli v malé úctě. Spíše jimi přímo opovrhovali. Činili tak podle své přirozenosti, která vzkličila a dále se rozvíjela kdesi v nitru Asie, mezi kmeny kočovnými a naprosto barborskými.

Ale nyní již zpět k vyprávění o krutém loupežníkovi. Jednoho dne se zběhlý janičář Lazos objevil na venkově u Aivali, měste od pradávna osídleném Řeky, byť mu kdysi staří říkali vznešeněji Kydonies. Příchod tlupy surovců značil pro usedlé obyvatelstvo nejvyšší nebezpečí.

Byl už podvečer, když na bránu statku řeka Jannise zabušil divoce vyhlízející muž. Přes prsa měl křížem pásy s nábojnicemi, za pasem se mu leskla dýka a pistole. Na popruhu přes záda mu visela dlouhá puška. Ani výraz jeho neholené tváře nevěstil nic dobrého.

„Nesu vzkaz pro hospodáře,“ křikl turecky a dožadoval se vstupu do usedlosti.

„Kdo tě posílá?“ zeptal se mladík Nikos, který hlídkoval u vchodu do statku.

„Odved' mě k pánovi, on se to dozví,“ odsekl divý muž a poté svižně vešel dovnitř.

„Bud' zdrav pane Jannisi! Jmenuji se Omar. Vyslal mě můj velitel Lazos, jistě jsi o něm slyšel. Požaduje na tobě pět set tureckých liber a ubytování pro družinu přátel na dnešní noc. Pán ví velmi dobře, že jsi bohatý muž, že živiš na svém hospodářství lidi z celého okolí, takže toto drobné

pohostinství pro tebe bude vlastně maličkostí. Pokud bys byl jiného názoru, posílá ti Lazos tento dárek," řekl Omar a s potměšilým pohledem podal hospodáři červený šátek, v němž byla zabalená kulka s vyrytými hlubokými rýhami. „Lazos čeká na odpověď do západu slunce, ať se tvůj posel neopozdí," přidal loupežník a stejně spěšně opustil stavení.

Každý Řek v Anatolii věděl, co tato výstraha znamená. Nesplnění žádosti, snad spíše ultimáta, znamenalo smrt z rukou zbojníků a obrácení statku v popel. Na dvorcí přitom žila řada rodin, ženy i děti. Jannisova žena k tomu včera porodila dceru Uránii a po porodu ležela znavená ve své ložnici.

Mnozí z dělníků začali zmatkovat. Jedni chtěli urychleně utéct do Aivali-Kydónií, druzí zmužile nabízeli panu Jannisovi pomoc při obraně hospodářství. Není snad třeba zdůrazňovat, že druhá skupina statečných byla podstatně menší.

Jannis se tvářil jako vždy klidně a vyrovnaně, byť mu krev v žilách vřela. Nechtěl svým podřízeným ukázat strach a bázeň, odpovědnost k lidem i statku vybudovaném předchozími generacemi Hellénů jej však svazovala.

Nakonec Jannis pohlédl na svoji čeleď a jeho zrak padl na urostlého Konstantina.

„Pojedeš do Lazosova tábora a řekneš mu, že na Jannisově statku dostal vždy každý z pocestných najíst i slušný nocleh. Co se týká požadovaných pěti set tureckých liber, tolik nemám. Poslední úrody nebyly vydařené, mohu dát pouze sto. Větší obnos ušetřený nemám, neboť i s touto částkou jsem počítal na zakoupení stavebního dřeva na obnovu stájí pro dobytek," konstatoval Jannis pevným hlasem.

Kostas vyrazil známou stezkou do drsných, avšak krásných Kimentských hor.

Uplynulo několik hodin a stále se nic nedělo. Nervozita se zvětšoval. Ženy se křížovaly a myslely na nejhorší, muži pokuřovali a pokradmu hleděli směrem k vysokým horám.

„Už se blíží!" zvolal mladík Akis, který si udělal pozorovatelnou ve vikýři vysoko nad hlavami obyvatel statku.

A věru to nebylo třeba hlásit. Celá země se chvěla pod kopyty pádících koní. A hluk byl stále silnější a intenzivnější.

Hospodář Jannis oblečený ve sváteční šaty očekával návštěvníky uprostřed vrat svého statku.

„Buď vítán, Lazosi, na mém hospodářství. Jakou jsi měl cestu? Pojď dovnitř, pohoštění čeká v jídelně. Připravili jsme drůbež, podřízli jehně a ze sklepa jsme vyvalili sud se starým a ohnivým krétským vínem. K němu napekly ženy zákusky, v miskách najdete černé i zelené olivy, chléb a výborný ovčí sýr leží na stole.“

„Kde jsou tvoji dělníci a kam jsi ukryl zbraně?" vyzvídala zbojník.

„Jsme rolníci, u nás žádné zbraně nenajdeš. Muži jsou u svých rodin ve světnicích a právě večeří," odpověděl Jannis.

Lazos pokynul třem banditům, aby hospodáře prohledali a další pětici vyslal propátrat rozlehlý statek, zda přeci jenom nenajdou ukryté zbraně.

Jannis byl neozbrojen. Stál proti Lazosovi a hleděl mu zpřímá do očí.

„Lakomče," zvýšil barbar hlas, „chtěl jsem na tobě pět set tureckých liber a ty ses odvážil poslat mně pouhou stovku? Myslíš, že jsem ti pro legraci a že snad něco říkám dvakrát?"

Moderní babictví 10, 2006

Výraz zbojnickovy tváře nevěstil nic dobrého. Lazosovy oči dštily zpod černého šátku s třásněmi a hustého srostlého obočí hromy a blesky.

„I já se nikdy neopakují, Lazosi. Poslal jsem ti vše co mám, víc jsme v poslední době nevydělali. Půda je vyčerpaná a úrody posledních tří let se zle nevydařily,“ trval na svém hospodář.

„Avšak vítejte na mém statku,“ zopakoval Jannis a ochutnal první sousto, aby si mordýři nemysleli, že je snad hodlá otrávit.

Loupežníci se hladově vrhli na bohatou tabuli. Nahýbali si krétského vína a za nějakou dobu byli řádně rozjařeni.

„Však poznáš, d'aure, jak s tebou Lazos, zatočí,“ vyhrožovali Jannisovi opilí Turci. „O tvém krutém konci se bude vyprávět v Anatolii ještě po generace.“

Lazos seděl v čele stolu, jídlo v něm mizelo jako v bezedné studni, obracel do sebe jeden pohár temného vína za druhým a výraz jeho tváře byl stále hrozivější.

Blížila se hodina duchů, půlnoc nadcházela, když tu najednou zazněl z vedlejší místnosti úpěnlivý dětský nářek.

„Co to znamená?“ chtěl vědět vůdce loupežníků a obrátil se směrem k Jannisovi.

„Včera se mé ženě a mně narodila dcera Uránie. To ona pláče a dožaduje se matčina prsu,“ pověděl hospodář.

„Proč jsi nám nic neřekl, d'aure?“ zvolal Lazos a opět si zachmuřeně sedl na pevnou dubovou lavici.

Dlouho zůstal sám se svými myšlenkami. Najednou se však zvedl a velitelsky poručil: „Zavolej, hospodáři, některou z žen.“

Ve chvíli přišla stará Antula, která se starala o rodičku i malou Uránii.

Lazos na ni pohlédl a řekl jí: „Zde je měšec se stem tureckých liber. Vem jej a dones paní. Pověz jí, že je to Lazosovo věno pro dcerku.“

Bez ohlednutí vyšel z místnosti a za ním se vydali ostatní členové obávané hordy.

V noci již bylo znatelně chladno a silný vítr se točil od Kimentských hor směrem k Egejskému moři. Na dvoře spěšně nasedali členové loupeživé bandy na své otužilé koně a pomalu se řadili do pochodové linie. U brány stál hospodář Jannis. Zbojník Lazos, který se ubíral na cestu jako správný vůdce v čele skupiny, se u něj zastavil, aby jej naposledy pozdravil: „Buď dlouho zdrav, Řeku, ať se dobře vede tobě, celé rodině i malé Uránii.“

„Buď zdrav i ty, Lazosi,“ odvětil Jannis.

Tito muži se pak už nikdy nesetkali. Nakonec i dnes již bezejmenní zbojníci měli pravdu, příběh o setkání těchto dvou mužů se opravdu vyprávěl po celé Anatolii po dlouhé a dlouhé generace. Pověst o tom, jak pláč nevinného novorozence ochránil statečného Jannise, jeho rodinu i celé hospodářství před zlobou a mstou nelidy Kaifera.

(Námět: Ilias Venezis, Aiolská země, Odeon 1966)